

Riktlinje för insatser utan individuell behovsprövning inom öppenvårdsenheten

Styrande dokument inom Socialförvaltningen		Övergripande processområde Riktlinje	Verksamhetens process Insatser utan individuell behovsprövning	
Dokumentägare, sektor/enhet Individ- och familjeomsorgen		Upprättad av Verksamhetschef Carina Holmqvist Individ – och familjeomsorgen	Godkänd av Socialnämnden SN-2025-00209 § 144, dnr. SN	
Upprättad 2025-09-10	Publicerad 2025-10-06	Giltighetstid Tillsvidare	Revisionshistoria	Version nr 1.0

Innehåll

1. Inledning	4
1.1 Syfte	4
2. Allmänna utgångspunkter	4
2.1 Socialtjänstlag (SoL)	4
2.1.1 Alkohol-narkotika- och doping- och spelstrategi (ANDTS)	5
2.1.2 Barnperspektivet	5
2.1.3 Våld i nära relationer och ungas parrelationer	6
2.2 Förvaltningslag (FL)	6
2.3 Ledningssystem för kvalitet	6
2.3.1 Egenkontroller, riskanalyser och avvikelser	6
2.4 Samverkan	7
3.1 Samtycke och delaktighet	8
4. Insatser som erbjuds utan individuell behovsprövning	8
4.1 Rådgivningssamtal	8
4.1.1 Målgrupper	9
4.2 Stödsamtal	9
4.2.1 Målgrupp	10
4.3 Familjebehandling - Funktionell familjeterapi (FFT)	10
4.3.1 Målgrupper för familjebehandling utan behovsprövning	10
Karakär och genomförande	11
4.4 Familjebehandling Föräldraskap i Sverige Programmet	11
4.4.1 Målgrupp	11
Programinnehåll	11
Effekter och utvärdering	12
4.5 ABC 0 - 3 år, 3 - 12, tonår	12
4.4.1 Målgrupp	12
Upplägg	12
ABC Tonår – Anpassning för äldre barn	12
4.6 Parenting Young Children (PYC)	12
4.6.1 Målgrupp	12
Syfte	13
Metod och innehåll	13
5 Riktade insatser till unga i riskzon	13
5.1 RePulse	13
5.1.1 Målgrupp	13
5.2 A-CRA (Adolescent Community Reinforcement Approach)	14
5.2.1 Målgrupp	14

Genomförande	15
5.3 CPU – Cannabisprogram för ungdomar	15
5.3.1 Målgrupp	15
5.4 Återfallsprevention (ÅP)	15
5.4.1 Målgrupp	15
Ungdomar från 12 år och vuxna med missbruk eller beroende av	15
5.5 Kriminalitet som livsstil	16
5.5.1 Målgrupp	16
6 Riktade insatser - Våld i nära relationer och ungas parrelationer.....	16
6.1 Samtal om frihet	16
6.1.1 Målgrupp	16
Syfte	17
6.1 Samtal om våld	17
Syfte	17
Genomförande	17
7. Allmänna träffpunkter	18
7.1.1 Målgrupp	18
Ungdomar som inte går på gymnasiet och heller inte är i annan utbildning/sysselsättning.	18
7.2.1 Målgrupp	18

1. Inledning

Socialtjänstlagen (2025:400) betonar vikten av att erbjuda stöd i ett tidigt skede, utan krav på individuell behovsprövning. Syftet med ej behovsprövade insatser är att stärka det förebyggande arbetet, öka tillgängligheten till stöd och minska trösklarna för att söka hjälp. Dessa insatser ska vara frivilliga, lättillgängliga och utgå från individens egna initiativ och motivation. Målet är att främja välfärd och trygghet, förebygga framtida behov av mer omfattande stöd samt säkerställa att barn och unga får rätt hjälp i rätt tid – alltid med barnets bästa i fokus.

1.1 Syfte

Denna riktlinje anger vilka insatser som Melleruds kommun kan erbjuda utan behovsprövning. Riktlinjen ska vara vägledande för utförandet av ej behovsprövade insatser. Riktlinjen ska även syfta till att främja en likartad satsbedömning och skapa samsyn för både kommuninvånarna som tar emot stöd, anhöriga samt kommunala och privata aktörer. Den ska dessutom bidra till en jämlik kvalitet i verksamheten. Riktlinjen ses över 1ggr/år och revideras vid behov.

Riktlinjerna baseras på:

- Socialtjänstlagen (2025:400)
- Förvaltningslag (2017:900)
- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd
- Rekommendationer från Sveriges Kommuner och Regioner
- Kommunallagen (2017:725) – reglerar kommunens ansvar och samverkan.
- Diskrimineringslagen (2008:567) – för att säkerställa likabehandling i insatser.
- Lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrad
- Lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

2. Allmänna utgångspunkter

2.1 Socialtjänstlag (SoL)

Enligt Socialtjänstlag har kommunen det yttersta ansvaret för att de som bor och vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämndens ansvarar för allmänt förebyggande arbete, inklusive uppsökande verksamhet och samverkan med andra aktörer. Kommunen har möjlighet att erbjuda insatser för personliga behov utan individuell behovsprövning. Kommunens yttersta ansvar omfattar dock inte insatser som åligger annan huvudman. Socialtjänstens mål är att främja trygghet, jämlikhet och delaktighet, samt att arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig.

Jämlika och jämställda levnadsvillkor det framgår i 2 kap 1 § att socialtjänsten ska arbeta för att minska ojämlikhet och främja jämställdhet i samhället, både genom individuella insatser och strukturellt arbete.

Socialtjänstlagen ställer tydliga krav på att socialtjänstens verksamhet ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet. Detta innebär att insatser, metoder och arbetssätt ska bygga på aktuell forskning, systematiskt dokumenterad erfarenhet och kontinuerlig uppföljning. Syftet är att stärka kvaliteten i socialtjänstens arbete, öka rättssäkerheten och säkerställa att insatserna verkligen gör skillnad för individen.

Kunskapsbaserad socialtjänst innebär:

- Att insatser ska vara effektiva, säkra och likvärdiga.
- Att verksamheten ska utvärderas och utvecklas kontinuerligt.
- Att beslut ska grundas på relevant kunskap, inte enbart på tradition eller enskilda erfarenheter.

Beprövad erfarenhet definieras som:

- Kollektiv kunskap som är dokumenterad, värderad och kritiskt granskad.
- Erfarenheter som kan sammanställas och analyseras på ett systematiskt sätt (ISU)

2.1.1 Alkohol-narkotika- och doping- och spelstrategi (ANDTS)

Socialnämnden har ett tydligt uppdrag att bidra till det förebyggande arbetet inom ramen för den nationella strategin för alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS). Strategin syftar till att minska skador och främja jämlik hälsa, med särskilt fokus på barn och unga.

Socialnämndens arbete inom ANDTS är en viktig del av det breda folkhälsoarbetet och ska integreras i både behovsprövade och ej behovsprövade insatser.

- Identifiera och stödja riskutsatta grupper, särskilt barn och unga, innan problem utvecklas.
- Samverka med andra aktörer, såsom skola, hälso- och sjukvård, polis och civilsamhälle, för att skapa helhetslösningar.
- Bedriva kunskapsbaserat och systematiskt förebyggande arbete, i linje med strategins mål om effektivitet och evidens.
- Följa upp och utvärdera insatser, för att säkerställa att de är verkningsfulla.
- Bidra till att minska hälsoklyftor, genom att nå grupper med högre risk för ANDTS-relaterade skador.

2.1.2 Barnperspektivet

Socialtjänstens arbete ska alltid utgå från ett tydligt barnperspektiv, i enlighet med Socialtjänstlag (2025:400) och barnkonventionen. Detta gäller även vid insatser som ges utan individuell behovsprövning. Barnperspektivet ska genomsyra både planering, genomförande och uppföljning av insatser, och personalen ska ha kompetens att möta barn på ett tryggt, respektfullt och utvecklingsstödande sätt.

Barnets bästa ska vara avgörande i alla åtgärder som rör barn.

Barn har rätt att:

- Få sina åsikter hörda och beaktade, i förhållande till ålder och mognad.
- Få relevant och begriplig information om insatser som berör dem.

- Föra sin egen talan från 15 års ålder, och i vissa fall även tidigare.
- Barnets rätt till delaktighet och inflytande säkerställs, även om insatsen inte föregås av formellt beslut.
- Insatser utformas med hänsyn till barnets individuella behov och livssituation.
- Vårdnadshavarens samtycke krävs för barn under 15 år, men barnet ska ändå ges möjlighet att uttrycka sin vilja. Möjlighet att ge insatser till barn över 15 år utan vårdnadshavarens samtycke, om det är lämpligt

2.1.3 Våld i nära relationer och ungas parrelationer

Socialnämnden har ett särskilt ansvar att förebygga, upptäcka och erbjuda stöd vid våld i nära relationer även genom insatser som inte kräver behovsprövning. Våldet kan vara fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt, socialt eller latent, och drabbar både vuxna och barn. Insatser ska kunna ges tidigt, utan krav på polisanmälan, och även riktas till våldsutövare för att bryta destruktiva mönster. Barn som bevittnat våld har rätt till stöd, och säkerheten för den våldsutsatta ska alltid prioriteras.

Våld i ungas parrelationer är ett särskilt område där socialtjänsten behöver vara uppmärksam. Unga kan utsättas för kontroll, hot och våld även digitalt och behöver insatser som är tillgängliga, anpassade och samordnade med skola, ungdomsmottagning och andra aktörer. Socialtjänsten bör ha rutiner för screening, bedömning, kompetensutveckling och samverkan för att kunna möta både unga och vuxna i utsatta relationer för att få stöd i rätt tid.

2.2 Förvaltningslag (FL)

Anger de allmänna bestämmelserna regler kring samverkan, myndighetens serviceskyldighet, partsinsyn i dokumentationen.

2.3 Ledningssystem för kvalitet

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ställer krav på att hela hälso- och sjukvården, hela socialtjänsten och all verksamhet enligt LSS (gäller även privata utförare) ska ha ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Ledningssystemet syftar till att:

- systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet.
- planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten.
- ange hur uppgifterna, som ingår i arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten, är fördelade i verksamheten.
-

God kvalitet i verksamheter uppnås när verksamheten uppfyller de krav som gäller enligt lag, egna kvalitetsmål samt upplevelsen av kvalitet från den enskilde som beviljas stöd. Kvalitet kan uttryckas som förhållandet mellan förväntningar och upplevelser. Rätt kvalitet uppstår när förväntningar infrias, behov tillfredsställs och krav uppfylls.

2.3.1 Egenkontroller, riskanalyser och avvikelser

I ledningssystemet ska framgå hur verksamheterna arbetar med egenkontroll, riskanalys och avvikelser. Riskanalyser ska göras i förebyggande syfte och kan handla både om risker som uppmärksammas på verksamhetsnivå och individnivå. Det ska finnas en rutin/handbok för

avvikelser, där ska det framgå närmare hur lex Sarah, lex Maria samt synpunkter och klagomål ska hanteras.

2.4 Samverkan

Den samverkansskyldighet som finns inom socialtjänstens område regleras bland annat i Förvaltningslag, Socialtjänstlag och Hälso- och sjukvårdslag. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete 4 kap 2–4 §§ skall ledningssystemet säkerställa att det finns rutiner och riktlinjer som tydliggör processer och rutiner där extern samverkan behövs. Väl utvecklad samverkan med andra myndigheter och samarbetsparter ska eftersträvas och ske utifrån den enskildes behov. Effektiv samverkan är avgörande för att ej behovsprövade insatser ska nå rätt målgrupper och ge önskad effekt. Socialtjänsten behöver samverka både internt inom kommunen och externt med andra aktörer för att skapa helhetslösningar och främja tidiga insatser. Intern samverkan kan ske mellan socialtjänstens olika enheter, Skola och elevhälsa, Fritidsverksamhet och arbetsmarknadsenhet

Extern samverkan omfattar, Regionens hälso- och sjukvård, Polis och rättsväsende, Civilsamhälle och idéburna organisationer, Ungdomsmottagningar och andra stödverksamheter. Samverkan bidrar till att socialtjänsten når individer i ett tidigt skede, erbjuda samordnat stöd och bidra till att förebygga sociala problem innan de fördjupas.

3. Ej behovsprövade insatser och dokumentationskrav

Socialnämnden får erbjuda insatser utan individuell behovsprövning enligt 11 kap 5 § SoL. Även om ej behovsprövade insatser inte kräver ett biståndsbeslut, gäller krav på dokumentation enligt både Socialtjänstlagen (2025:400) och Förvaltningslagen (2017:900). Uppgifter som har betydelse för individens situation ska dokumenteras på ett rättssäkert och respektfullt sätt, särskilt vid upprepade insatser eller förändrade behov. Den enskilde har rätt till partsinsyn, vilket innebär att hen kan ta del av dokumentation som rör det egna ärendet, med hänsyn till sekretessbestämmelser. Syftet med dokumentationen är att säkerställa kontinuitet och kvalite

Dokumentation sker:

- På verksamhetsnivå i öppna verksamheter som Lotsen, Öppna ungdomsgrupper och Ung i fokus.
- På individnivå i övriga insatser.
- Undantag från dokumentation kan beslutas av socialnämnden vid särskilda skäl. Syftet med dokumentationen är att säkerställa kvalitet, kontinuitet och möjlighet till uppföljning.

Tidiga och förebyggande ej behovsprövade insatser

- Allmänna träffpunkter
- Rådgivning
- Stödsamtal
- Manualbaserade program

Undantag från dokumentation kan beslutas av socialnämnden vid särskilda skäl.

3.1 Samtycke och delaktighet

Alla ej behovsprövade insatser inom socialtjänsten är frivilliga och bygger på den enskildes egen vilja att ta emot stöd. Deltagande styrs av individens uppfattning om behov, och insatser ska erbjudas när motivation till förändring finns.

- För barn under 15 år krävs vårdnadshavares samtycke.
- Barn över 15 år kan få insatser utan vårdnadshavares samtycke, om det bedöms lämpligt utifrån insatsens karaktär och barnets mognad.

Den enskilde ska informeras om möjligheten att ansöka om insatsen och få sin sak prövad enligt socialtjänstlagen. Behandlare får inte fatta beslut om insatser, men ska ge information och föra dialog kring insatsens innehåll och syfte.

Samtycke är en grundläggande princip för att säkerställa rättssäkerhet, delaktighet och respekt för individens självbestämmande.

3.2 Uppföljningsansvar

Socialtjänsten har ansvar för att följa upp ej behovsprövade insatser för att säkerställa rätt insats på rätt sätt, att de är rättssäkra och utvecklingsinriktade. Uppföljningen ska ske systematiskt och bidra till både individens utveckling och verksamhetens kvalitet.

Uppföljningen syftar till att:

- Bedöma insatsens effekt och relevans.
- Identifiera behov av förändring eller vidare stöd.
- Utveckla metoder och arbetssätt.
- Säkerställa att insatserna når rätt målgrupper.

Individuell systematisk uppföljning (ISU) används där det är möjligt för att dokumentera och analysera insatsernas resultat. På verksamhetsnivå sker uppföljning genom statistik, enkäter, samtal och samverkan med andra aktörer.

Uppföljningsansvaret ligger på både utförande personal och ansvarig enhet, och ska vara en integrerad del av det dagliga arbetet.

4. Insatser som erbjuds utan individuell behovsprövning

4.1 Rådgivningssamtal

Rådgivningssamtal är en form av icke behovsprövad insats inom socialtjänsten som syftar till att ge vägledning, information och stöd till individer eller grupper. Dessa samtal är ofta informativa, främjande och förebyggande, och kan ges utan att en formell utredning eller biståndsbedömning har gjorts eller att dokumentation är nödvändig för att följa upp insatsen på individnivå.

Enligt nya socialtjänstlagen (2025:400) är rådgivning undantagen från dokumentationskrav, vilket innebär att samtalen inte behöver journalföras så länge de inte innebär kontakt över tid eller påverkar individens situation på ett sätt som kräver uppföljning

4.1.1 Målgrupper

Rådgivningssamtal inom öppna insatser riktar sig till flera olika grupper, beroende på syftet med insatsen. Exempel på målgrupper inkluderar:

- **Föräldrar** som behöver stöd i sitt föräldraskap.
- **Barn och unga** som är i riskzon för psykisk ohälsa, kriminalitet, våld eller social/socioekonomisk utsatthet eller upplever annan problematik. Observera att barn och unga är en målgrupp som omfattas av anmälningsplikten när det finns oro kring barnet, den unge.
- **Personer med psykisk ohälsa som kan antas är eller har varit bestående över tid, ensamhetsproblematik eller neuropsykiatriska svårigheter** som behöver vägledning i vardagen.

Kriterier: Individen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning.

Insats till barn under 15 år kräver vårdnadshavares samtycke, dock kan rådgivningssamtal ej betraktas som programinsats, vilket gör det möjligt att även barn under 15 år kan ta del av rådgivningssamtal utan vårdnadshavares samtycke.

Dokumentation: På verksamhetsnivå

Syfte och funktion

Rådgivningssamtal ska:

- Vara lättillgängliga och ha låga trösklar för att nå personer som annars inte söker hjälp.
- Stärka individens egen förmåga att hantera sin situation.
- Förebygga att problem eskalerar till behov av mer omfattande insatser.
- Vara flexibla och anpassade efter individens behov och livssituation.

Att ge information, vägledning och stöd i enklare frågor. Fokus ligger på att hjälpa individen att förstå sina rättigheter, möjligheter och alternativ.

Karaktär:

- Kortvarig kontakt
- Ingen behovsbedömning krävs
- Ingen dokumentation om det inte sker över tid
- Kan ges anonymt
- Främjande och förebyggande

Exempel:

- En förälder som undrar hur man söker kontaktfamilj
- En ungdom som vill veta vad socialtjänsten kan hjälpa till med

4.2 Stödsamtal

Stödsamtal är en behovsanpassad samtalsinsats som syftar till att ge emotionellt, psykosocialt eller praktiskt stöd till individer i olika livssituationer. De kan ges som en del av biståndsbedömda insatser eller som öppna insatser utan individuell behovsprövning.

Stödsamtal kan vara:

- Enskilda samtal med barn, unga eller vuxna.
- Tematiska samtal kopplade till särskilda livssituationer, t.ex. separation, våld, hedersrelaterad problematik eller psykisk ohälsa

4.2.1 Målgrupp

Barn och unga upp till 18 år
Föräldrar med barn upp till 18 år

Kriterier: Individen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning. Barn under 15 år behöver vårdnadshavares samtycke.

Dokumentation: På individnivå

Syftet är att ge emotionellt och psykosocialt stöd till personer i utmanande och svåra livssituationer. Samtalen syftar till att bearbeta känslor, stärka individens förmåga och minska psykisk belastning.

Karaktär:

- Kan vara en del av en planerad insats
- Ofta återkommande samtal
- Kräver dokumentation
- Kräver ofta viss kompetens hos samtalsledaren

Exempel:

- En ungdom som upplevt utanförskap i hemmet (Observera att detta kan falla in under anmälningsplikten)
- En förälder till ett placerat barn som behöver hjälp att hantera känslor

4.3 Familjebehandling - Funktionell familjeterapi (FFT)

Familjebehandling är en insats som syftar till att stärka relationer inom familjen, förbättra kommunikationen och hantera konflikter eller andra svårigheter i familjelivet. Den kan ges i form av samtal, gruppträffar eller strukturerade program.

I den nya lagen definieras insatser som:

"Stöd- och hjälpåtgärder som socialtjänsten kan erbjuda, oavsett benämning, utformning eller målgrupp – med eller utan individuell behovsprövning"

Familjebehandling räknas som en insats för personliga behov, vilket innebär att den kan erbjudas utan behovsprövning.

4.3.1 Målgrupper för familjebehandling utan behovsprövning

- Familjer med barn i behov av stöd i sin utveckling eller uppväxtmiljö
- Föräldrar som har konflikter kring barnens uppföstran
- Familjer som upplevt kriser, separationer eller trauma
- Barn och unga som visar problembeteenden eller psykisk ohälsa (observera att insatsen kan omfattas av anmälningsskyldigheten)
- Föräldrar till barn med funktionsnedsättning eller särskilda behov

Kriterier: Familjen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Familjen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning.

Dokumentation: På individnivå

Karaktär och genomförande

- Kan ges i grupp eller individuellt
- Ofta manualbaserad eller strukturerad enligt evidensbaserade metoder
- Kräver kompetens hos utföraren, t.ex. socionom eller familjebehandlare
- Dokumentation krävs om kontakten är återkommande eller påverkar individens situation.

4.4 Familjebehandling Föräldraskap i Sverige Programmet

Föräldraskap i Sverige är ett samhällsinformerande grupprogram som riktar sig till utrikesfödda föräldrar med barn i åldern 0–18 år. Det är utformat för att stärka föräldraskapet genom kunskap, dialog och förståelse för det svenska samhället.

4.4.1 Målgrupp

- Utrikesfödda föräldrar med barn 0–18 år
- Föräldrar som deltar i SFI, öppna förskolan, socialtjänstens förebyggande arbete, medborgarkontor eller civilsamhälle

Kriterier: Föräldern tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning.

Dokumentation: På verksamhetsnivå

Syfte

- Att ge föräldrar information om viktiga områden för familjelivet i Sverige
- Att skapa trygghet i föräldrarollen
- Att främja barns rättigheter och jämställdhet
- Att öka tilliten till samhällsfunktioner som vård, skola och socialtjänst

Programinnehåll

Programmet består av fem gruppträffar à 2,5–3 timmar. Träffarna leds av två utbildade gruppleddare och innehåller diskussioner kring:

1. Att vara familj i ett nytt land
2. Barns fritid, förskola och skola
3. Pojkar och flickor – jämställdhet
4. Hälsa och sjukvård
5. Föräldrars rättigheter och skyldigheter, samt att vara tonårsförälder

Materialet är skrivet på lätt svenska och finns översatt till flera språk (bland annat arabiska, dari, tigrinja, somaliska, ukrainska). Tolk används vid behov

Effekter och utvärdering

- Ökad tillit till samhällsfunktioner
- Förbättrad kunskap om barns och föräldrars rättigheter
- Stärkt föräldraförmåga och trygghet i föräldrarollen
- Programmet har inte utvärderats i RCT-studier, men har följts upp i svensk forskning

4.5 ABC 0 - 3 år, 3 - 12, tonår

Programmet ABC – Alla Barn i Centrum är ett strukturerat föräldrastödsprogram som riktar sig till föräldrar med barn i åldern 0–12 år samt ABC Tonår. Det är utformat för att stärka relationen mellan barn och föräldrar samt ge verktyg för att hantera vardagssituationer.

4.4.1 Målgrupp

Föräldrar med barn i åldrarna 0 - 18 år

Kriterier: Familjen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Familjen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning.

Dokumentation: På verksamhetsnivå

Upplägg

- Antal träffar: Fyra gruppträffar under cirka två månader
- Tid per träff: Cirka 2,5 timmar
- Gruppstorlek: 10–14 föräldrar
- Ledare: Två utbildade gruppledare
- Mellan träffarna: Hemuppgifter och övningar med barnen i vardagen

ABC Tonår – Anpassning för äldre barn

- Träff 1: Vara tillsammans – skapa tid med tonåringen
- Träff 2: Bra samtal – lyssna och kommunicera lugnt
- Träff 3: Välja en lugn väg – hantera stress och svåra situationer
- Träff 4: Hantera problem – stå kvar som förälder i utmanande lägen

4.6 Parenting Young Children (PYC)

Parenting Young Children (PYC) är ett evidensbaserat, hembaserat och individuellt föräldrastödsprogram som riktar sig till en specifik målgrupp och bygger på välgrundade teorier och praktiska metoder.

4.6.1 Målgrupp

Programmet är särskilt utformat för:

- Föräldrar med intellektuell funktionsnedsättning eller andra kognitiva svårigheter.
- Föräldrar med barn i åldern 0–6 år, men programmet kan även anpassas för äldre barn

Kriterier:

Föräldrar ska tillhöra insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Föräldern ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning.

Dokumentation: På individnivå

Syfte

- Stärka förälderns förmåga till omvårdnad, säkerhet och samspel med barnet.
- Ge stöd i hemmiljö, där färdigheterna ska användas i praktiken

Metod och innehåll

Programmet bygger på:

- Social inlärningsteori
- Beteendeteori
- Anknytningsteori

Programmet är manualbaserat och uppdelat i fyra avsnitt:

1. Utveckla insatsen – tydliggör roller, motiverar föräldern och sätter mål.
2. Undervisningsstrategier – handledaren väljer pedagogiska metoder som rollspel, coachning och färdighetsträning.
3. Omvårdnad av barnet – lär ut grundläggande behov som mat, sömn, hygien, säkerhet och kommunikation.
4. Samspel mellan förälder och barn – tränar relationsskapande, lyhördhet och språkutveckling

Programmet genomförs vanligtvis under 5–8 månader, med träffar som är cirka en timme långa. Programmet kan erbjudas fysiskt och digitalt.

5 Riktade insatser till unga i riskzon

Socialtjänsten kan erbjuda strukturerade, ej behovsprövade insatser till unga som befinner sig i riskzon för psykisk ohälsa, normbrytande beteende, våld eller beroendeproblematik. Dessa insatser är frivilliga, kunskapsbaserade och syftar till att stärka individens förmåga att hantera sin livssituation.

5.1 RePulse

RePulse är en strukturerad, manualbaserad metod som syftar till att stärka individers förmåga till impuls kontroll, känsloreglering och sociala färdigheter. Den används brett inom socialt arbete, skola, psykiatri och institutionsvård.

5.1.1 Målgrupp

Metoden riktar sig till:

Barn, ungdomar och vuxna från 5 år och uppåt samt personer med svårigheter att:

- Reglera känslor
- Kontrollera impulser
- Lösa problem
- Samspela socialt

Den kan användas både för utagerande och inåtvända individer, exempelvis vid aggressivitet, nedstämdhet, missbruk eller kriminalitet

Kriterier: Individen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer

omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning. Barn under 15 år behöver vårdnadshavares samtycke.

Dokumentation: På individnivå

Syfte

Att ge individen:

- Ökad självinsikt kring tankar, känslor och beteenden
- Verktyg för att förändra sitt agerande
- Förmåga att kommunicera och samspela bättre med andra

Programmet genomförs som:

- 10 individuella samtal (ca 60 min per gång)
- Samtal mellan "Forskaren" (individen) och "Forskarassistenten" (behandlaren)
- Fokus på att kartlägga känslor, tankar och beteenden
- Träning i att välja nya strategier och ageranden

5.2 A-CRA (Adolescent Community Reinforcement Approach)

A-CRA (Adolescent Community Reinforcement Approach) är en evidensbaserad, manualstyrd behandlingsmetod som riktar sig till ungdomar och unga vuxna med alkohol- eller drogproblematik.

5.2.1 Målgrupp

A-CRA är utformad för:

- Ungdomar och unga vuxna i åldern 12–24 år
- Med skadligt bruk eller beroende av alkohol eller narkotika

Kriterier: Individen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning. Barn under 15 år behöver vårdnadshavares samtycke.

Dokumentation: På individnivå

Metoden syftar till att:

- Hjälpa individen till drogfrihet och en hälsosam livsstil
- Stärka positiva sociala relationer och aktiviteter
- Förbättra familjereaktioner och kommunikationsfärdigheter
- Förhindra återfall genom färdighetsträning

Metodens innehåll och omfattning

A-CRA innehåller:

19 procedurer som anpassas efter individens behov med fokus på:

- Funktionsanalys av drogbruk och drogfria beteenden
- "Tacka-nej-färdigheter"
- Problemlösning
- Kommunikationsfärdigheter
- Återfallsprevention

Genomförande

- Minst 15 individuella sessioner under cirka 3 månader
- Varje session är 45–60 minuter

5.3 CPU – Cannabisprogram för ungdomar

5.3.1 Målgrupp

- **Ungdomar och unga vuxna (12–21 år)** som har använt cannabis
- Passar dem som är **för unga för HAP** eller har **mindre omfattande användning**
- Inkluderar även **familjen** i behandlingen

Kriterier: Individen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning. Barn under 15 år behöver vårdnadshavares samtycke.

Dokumentation: På individnivå

Genomförande:

Totalt **13 sessioner** under **6 veckor** som inkluderar:

- Enskilda samtal med ungdom
- Föräldrasamtal
- Familjesamtal
- Urinprov för att säkerställa drogfrihet
- Helgplanering för att förebygga återfall

Systemiskt tänkande: Familjens delaktighet är central – även syskon kan delta.

5.4 Återfallsprevention (ÅP)

Återfallsprevention är en evidensbaserad behandlingsmetod som bygger på kognitiv beteendeterapi (KBT) och social inlärningsteori. Den används för att hjälpa personer med beroendeproblematik att undvika återfall i missbruk

5.4.1 Målgrupp

Ungdomar från 12 år och vuxna med missbruk eller beroende av:

- Alkohol
- Narkotika
- Läkemedel
- Tobak
- Spel

Kriterier: Individen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning. Barn under 15 år behöver vårdnadshavares samtycke.

Dokumentation: På individnivå

Metoden syftar till att:

- Förebygga återfall i beroendeproblematik
- Ge individen strategier och färdigheter för att hantera risksituationer

- Stärka förmågan att identifiera och hantera sug, socialt tryck och negativa känslor
- Genomförande
- Vanligtvis 1 gång per vecka under 10 veckor
- Varje träff är ca 2 timmar
- Ges i gruppformat (10–12 deltagare) eller individuellt

5.5 Kriminalitet som livsstil

Kriminalitet som livsstil är både en teoretisk modell och en praktisk behandlingsmetod som används för att förstå och förändra kriminellt beteende. Den bygger på tanken att kriminalitet kan bli en livsstil, präglad av specifika tankemönster, värderingar och beteenden som vidmakthåller brottslighet.

5.5.1 Målgrupp

- Ungdomar (13–21 år) i riskzon för eller med etablerad kriminell livsstil
- Personer som:
 - Har kriminella tankemönster
 - Har begått upprepade brott
 - Har missbruk, trauma eller andra tilläggsproblem
 - Är gängkriminella eller har levt i kriminella miljöer

Kriterier: Individen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning. Barn under 15 år behöver vårdnadshavares samtycke.

Dokumentation: Individ och verksamhetsnivå (grupp)

Identifiera och förändra kriminella tankemönster

- Öka individens självinsikt, ansvarstagande och empati
- Bryta kriminella beteenden och skapa prosociala alternativ
- Minska återfall i brott

Genomförande och omfattning

- 15–30 träffar (ibland upp till 50 beroende på behov)
- Individuella eller gruppbaserade samtal

6 Riktade insatser - Våld i nära relationer och ungas parrelationer

6.1 Samtal om frihet

Samtal om frihet är en strukturerad samtalsmetod och utbildning som riktar sig till personer som har lämnat en våldsam partnerrelation men fortfarande påverkas av våldets långsiktiga känslomässiga konsekvenser.

6.1.1 Målgrupp

- Våldsutsatta ungdomar och unga vuxna som har lämnat relationen men fortfarande lever med psykiska efterverkningar.

Kriterier: Individen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer

omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning. Barn under 15 år behöver vårdnadshavares samtycke.

Dokumentation: På individnivå

Syfte

- Stärka individens självbestämmande och känslomässiga återhämtning
- Ge verktyg för att bearbeta trauma
- Skapa förutsättningar för ett liv i frihet och trygghet

Den består av sex trappsteg:

1. Bedömning – kartläggning av känslomässiga konsekvenser, styrkor och resurser.
2. Orientering – psykoedukation om våldets effekter och traumatisering.
3. Stabilisering – strategier för känsloregulering och vardagsstruktur.
4. Exponering – arbete med undvikandebeteenden och ångestframkallande stimuli.
5. Skapa frihet – utforska värderingar, mål och framtidsvisioner.
6. Vidmakthållande – plan för att upprätthålla utvecklingen och stärka självomhändertagande

6.1 Samtal om våld

Samtal om våld (SoV) är en strukturerad samtalsmetod i moduler som används i mötet med personer som har utövat våld i nära relationer.

Den primära målgruppen är vuxna personer som utövat lindrigt till måttligt partnervåld

Metoden används i praktiken även med unga vuxna och äldre ungdomar, särskilt i familjebehandling och utredningssamtal där våld förekommer.

Även om metoden inte är specifikt framtagen för ungdomar, finns det moduler som fokuserar på föräldraskap och våldets påverkan på barn, vilket gör den relevant i samtal med unga som själva är föräldrar eller har utsatt familjemedlemmar /partner för våld.

Kriterier: Individen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning. Barn under 15 år behöver vårdnadshavares samtycke.

Dokumentation: På individnivå

Syfte

- Stoppa våldsbeteendet
- Öka individens förmåga att hantera känslor och tankar som leder till våld
- Förbättra kommunikations- och relationsfärdigheter
- Stärka empati och ansvarstagande för våldets konsekvenser

Genomförande

- 15–20 samtal efter en inledande bedömningsfas (3–4 samtal)
- Individuell behandling, anpassad efter klientens behov

7. Allmänna träffpunkter

Öppna temagrupper och aktiviteter (tex kriminalitet som livsstil, våld i ungas parrelationer mm)
Ungdomar (t ex ungdomar med normbrytande beteende, tjejgrupper mm)

Kriterier: Individen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning. Barn under 15 år behöver vårdnadshavares samtycke.

Dokumentation: På verksamhetsnivå

7.1 Ung i fokus

Ungdomsgrupper Öppen mötesplats för ungdomar där de kan träffa representanter från olika professioner för att få råd och stöd angående framtida försörjning

7.1.1 Målgrupp

Ungdomar som inte går på gymnasiet och heller inte är i annan utbildning/sysselsättning.

Kriterier: Individen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning.

Dokumentation: På verksamhetsnivå

Syfte:

Målet med mötesplatsen är att deltagarna ska få ett klart och tydligt yrkesmål samt en motivation att utvecklas framåt. Se sina arbetsstyrkor, konkretisera vad de behöver göra för att nå sitt mål och nå det. Därutöver ge kunskap om aktuella insatser i Melleruds kommun och arbetsmarknaden i stort för att göra val som leder till ett självförsörjande och välmående i respektives framtida liv.

7.2 Aktivitetshuset Lotsen

Öppna mötesplatser för vuxna från 18 år

7.2.1 Målgrupp

Vuxna med psykisk funktionsnedsättning, psykisk ohälsa som kan antas vara bestående över tid och en upplevd ensamhetsproblematik.

Kriterier: Individen tillhör insatsens målgrupp och är bosatt eller vistas stadigvarande i Melleruds / Bengtsfors kommun. Individen ska själv önska delta i insatsen och ej vara i behov av mer omfattande individuellt stöd genom biståndsbedömning.

Dokumentation: På verksamhetsnivå

Syftet med Lotsen är att personer ska få möjlighet att aktivt delta i ett socialt sammanhang.